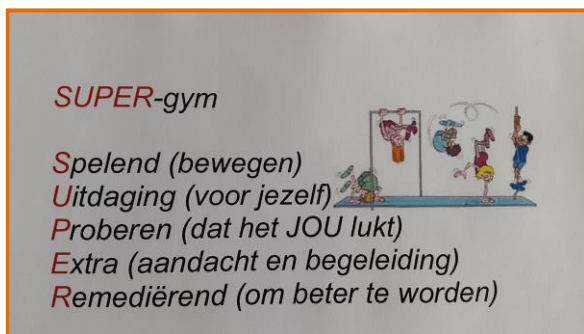

Van klein naar groot – Ingrid Bijker-Anemaat

In september 2013 ben ik gestart met de cursus MRT aan Hogeschool Windesheim in Zwolle. In het verdiepingstraject is daar ook een onderzoek aan verbonden. Tijdens de basiscursus had ik SUPER gym ontwikkeld, hiermee wilde ik in het onderzoek verder. Zo kon ik het plan verbeteren voor de drie scholen in Heino waar ik SUPER gym voor ontwikkeld heb.

Verskil in leerbehoefte

Dit onderzoek is gestart vanuit mijn eigen handelingsverlegenheid over het vormgeven van SUPER gym in de bovenbouw. Mijn vragen daarbij waren, welke leerbehoefte heeft een kind, waar moet je op letten of juist extra rekening mee houden. Mijn doelstelling is, om ook voor hen een passend aanbod te creëren. Dit leidde tot de volgende onderzoeksvraag “Wat is het verschil in leerbehoefte van kinderen uit de onderbouw en bovenbouw met betrekking tot MRT?”.

Bewegingsexperts

In het werkveld bestaan er verschillende experts. Ik heb mij gericht op drie verschillende groepen. Die groepen kijken op verschillende manieren naar het beweeggedrag. Aan beweeggedrag zijn, naar mijn mening, zowel motorische als gedragsmatige aspecten verbonden. Op het motorische vlak heb ik daarom gekozen voor de kinderfysiotherapeut. Voor het gedragsmatig aspect de PMT docent (psychomotorische therapie) en als expert van zowel gedrag als motoriek in de school heb ik gekozen voor de vakleerkracht.

Interview

In een variant van ‘video informed interview’ ging ik aan de slag. Op www.study.com stond wat informatie. Er was filmmateriaal nodig over leerlingen, om daar informatie uit te winnen. Ik zorgde voor een filmpje van een kind uit de onderbouw en een kind uit de bovenbouw. Daarvoor selecteerde ik een kind met bewegingsproblemen. Waarbij ik mij afvroeg of het gedrag en de motoriek passend was voor de leeftijd. De keuze was gevallen op een leerling uit groep 3 en groep 7. Ook maakte ik een korte filmcompilatie van SUPER gym.

(Technische) criteria voor de film
Materiaal uit een reguliere gymles en uit les SUPER gym
Het filmpje mag niet te lang (hooguit) 3 a 4 minuten om de aandacht erbij te houden
Er moet iets op te zien zijn, dus 3 verschillende activiteiten uit verschillende leerlijnen.
Leerling niet alleen individueel in beeld, maar ook de groep waarin hij of zij bewoog
Leerling uit de onderbouw en een leerling uit de bovenbouw

Het interview betrof: meningsvragen, inhaakvragen, controle vragen e.a. Op de site www.interviewvragen.nl stond veel informatie over de verschillende vragen. Voordeel hiervan was, dat ik toen kon kiezen hoe ik wilde gaan interviewen. Door een onderzoekende stijl te hanteren, hoopte ik op antwoord op mijn onderzoeksvraag. Verder zorgde ik voor een semi- gestructureerd interview, waarbij er ook ruimte is om te improviseren. (Harinck, 2010)

Voorafgaande aan het interview werd aan de experts gevraagd om een toestemmingsformulier (w.b.t. naam en geluidsopname) in te vullen, kregen zij meer informatie over de bedoeling van het interview en spraken we tijd (maart/april) en locatie af.

De uitwerking werd in Word gedaan (op diverse manieren) en uiteindelijk werden de tabellen in Excel verwerkt.

Van zelfontdekking naar zelfwaardering

In onderstaande tabellen zijn de belangrijkste uitkomsten naast en onder elkaar gezet. In tabel 1, wordt zichtbaar dat zelfontdekking voor kinderen in groep 3 erg belangrijk is. En in tabel 2, groep 7 ligt het accent meer op zelfwaardering.

Tabel 1

Vraag	3 vakleerkrachten	3 kinderfysiotherapeuten	3 pmt-ers
Vindt u dit passend voor de leeftijd?	1) Deels wel. Hij is bezig met zichzelf. Maar aan de andere kant ook bezig met andere dingen dan dat er gevraagd worden. Hij doet mee onder niveau, maar dat hoeft niet aan de leeftijd te liggen.	1) Nee, hij zou gezien de opdrachten dat moeten kunnen als je naar zijn leeftijd kijkt. Hij is onhandig, zou sneller zijn strategie aan moeten passen. Sneller moeten leren en toont weinig interesse voor het bewegen. Stand van zijn voeten, zoekt naar stabiliteit, bewegen armen en benen gaat samen.	1) De opdracht zou hij moeten snappen. Het is niet duidelijk waarom hij het niet doet. Lijkt in zijn eigen wereld te zitten, misschien is hij niet 'aanwezig' in het hier en nu. Hij heeft veel plezier in het bewegen en lijkt geen last te hebben dat hij minder is dan de rest.
	2) Deels wel. Hij is nog erg kinds. De bewegingen zitten nog niet in zijn hoofd en de stappen die hij moet nemen kent hij nog niet. Misschien hoort het wel bij het kind. Hij vindt het moeilijk om te bewegen. Maar het hoeft niet passend te zijn voor zijn leeftijd hoe hij zich gedraagt en beweegt. Hij mist de beweegervaring.	2) Je mag nog wel wat houterigheid verwachten. Hij mist rotaties in zijn lijf. Bij bewegingen. Hij heeft nog een jonge motoriek. Past wel bij de onderbouw. Het is een kwestie van tijd. Denk hierbij aan de neurologische rijping.	2) Andere kinderen doen alles veel makkelijker, het contrast binnen de groep is daarom groot. Hij loopt achter, misschien haalt hij dat later nog in. Is erg in eigen wereld, weinig contact met andere kinderen. Plezier, bezig met de camera. Vreemde bewegingen in zijn lijf.
	3) Nee, niet passend. Zijn niveau is veel lager dan de groep en de leerlingen die ik zelf les geef uit groep 3. Hij is erg ik-gericht.	3) Nee niet passend. Hij maakt opvallende bewegingen. Anders als andere kinderen in de groep. De stand van zijn voeten, slappe houding, weinig tonus.	3) Niet passend. Hij heeft een achterstand. Handelt niet leeftijdsadequaat. Geen agerende stoornis of sociale angst. Totaal in eigen wereld. Geen last van. Blij jongetje. Heel erg taakgericht, weinig besef van wat anderen doen. Maakt contact met jou/camera.
	<u>Overeenkomsten:</u> Op de ik gericht. Hoeft niet aan de leeftijd te liggen dat hij nog niet mee komt.	<u>Overeenkomsten:</u> Niet passend. Opvallende lichaamshouding.	<u>Overeenkomsten:</u> Is in eigen wereld. Hoe hij is, is niet geheel passend voor zijn leeftijd. Heeft veel plezier in bewegen. Geen last voor zichzelf of anderen. Zoekt contact met volwassenen.

Tabel 2

Vraag	3 vakleerkrachten	3 kinderfysiotherapeuten	3 pmt-ers
Wat denkt u dat het kind nodig heeft?	1)Individuele hulp, een volwassen persoon die haar stimuleert en in de gaten houden. Vertrouwen in de activiteit en zichzelf. Kleinere setting, overtal situatie bij spelsporten. Activiteiten makkelijker maken of andere groepsindeling. Ze kan nog meer plezier beleven met wat extra sturing of begeleiding.	1)Oorzaak zoeken (motorisch of onzekerheid) of vragen waarom ze iets wel of niet doet. Haar helpen een plan te maken van tevoren, de taak aansturen. Vragen of ze zelf kan aangeven waarom iets wel of niet lukt. Situatie makkelijker maken, zodat ze mee kan komen. Zodat ze een positieve ervaring opdoet. Haar zelfvertrouwen vergroten, corrigeren op hoe ze staat (houding).	1)Het is goed dat ze sport en plezier heeft. Benieuwt waarom ze zo traag beweegt. Met haar in gesprek gaan, haar leerbehoefte samen bepalen. Met elkaar een doel bepalen. Is ze tevreden zo. Vind ze het moeilijk of vervelend? Als ze zelf ook het gevoel heeft dat ze achterloopt samen een plan maken. Zit hem niet in het begrijpen van de activiteiten. Niveau van de groep moet ze wel bij proberen te blijven, daarover in gesprek gaan, ook met het oog op het VO.
	2)Veilige situaties neerzetten. Andere groepssamenstelling. Haar proberen zekerder te maken en succes te laten ervaren. Mogelijkheden geven die haar kunnen helpen. Zelfvertrouwen creëren, 'je kan het' mogelijk is ze dan gelukkiger tijdens de gymles.	2)Vertrouwen geven en krijgen binnen het bewegen. Vooreen spiegel neerzetten, haar bewust laten worden van haar houding. De spanning in haar buikspieren controleren, voorgeschiedenis achterhalen of het altijd zo is geweest. Haar bij haar ontwikkeling betrekken.	2)Vragen hoe ze er zelf over denkt. Is het reëel wat ze zelf denkt? (Ik kan het toch niet, ik doe het niet goed, ben niet goed etc.) Haar vragen of ze iets wilt oefenen, als ze zelf aangeeft het ook te willen ermee aan de slag te gaan. Motoriek is belangrijk, maar ook valkuil voor 'ons als bewegers'. Op gebied van zelfvertrouwen is nog veel te winnen.
	3)Meer oefening, bv. Andere activiteiten naast de reguliere activiteit waarin ze wel kan slagen. Vragen wat ze wilt leren, apart oefenen kan effect hebben. Wel afvragen of je haar in een uitzonderingspositie moet zetten. Haar helpen zodat ze beter weet wat ze moet doen, sturing in verandering van haar houding. Pre puberteit? Groepssamenstelling?	3)Haar coördinatie kan beter en de kwaliteit van bewegen verbeteren. Als ze andere dingen doet, kan ze die wel? Haar vragen waarom ze zo beweegt, zeggen wat opvalt. Gesprek ouders of leerkracht aangaan en waarneming aangeven. Bewustwording houding. Eerst erachter komen waar het hem in zit. Is het wel neurologisch? Of stukje zelfvertrouwen? Niets doen als er geen hulpvraag is.	3) Gesprek met haar aangaan. Hoe denkt ze er zelf over? En over haar lijf? Kijken naar hoe ze zich kleedt. Durft ze in het middelpunt te staan? In andere setting haar observeren. Ze heeft een minder positief zelfbeeld over bewegen. Ze is niet 'achterlijk' op die leeftijd. Misschien voelt ze het wel letterlijk in haar lijf. Ze heeft meer zelfvertrouwen en uitleg nodig. Reëel beeld van zichzelf krijgen. Wat kan ze wel, wat vind ze leuk, kijken naar wat ze wel kan. Vooroefenen, dan heeft ze het eerste leerproces heeft gehad. Als ze dat zou willen. Haar hoop geven, weet zeker dat ik je dat kan leren, jij bent jij! Zelfvertrouwen niet nog meer naar beneden halen. 1 op 1, vertrouwen in bewegen, kleine succesjes vieren. Ze zit mogelijk in een tweestrijd, 'laat toch ook', maar ook 'ik wil het toch kunnen'. Wat wilt een kind echt! Is heel belangrijk. Zorgen dat ze plezier houdt. Samen doelstellingen bepalen. Kijken of het waar is wat ze zegt, of denkt ze dat alleen maar?
	<u>Overeenkomsten:</u> Meersturing en begeleiding. Extra oefening door bv. Meer en andere situaties. Haar (zelf)vertrouwen stimuleren. Plezier laten behouden.	<u>Overeenkomsten:</u> Meer informatie nodig om juiste beoordeling te kunnen geven. Eerst de oorzaak uitzoeken. Motorisch gezien hulp bieden (hoe beweegt je lijf na of tijdens de groei, houdingsaanpassing, controle spieren e.d.) Vertrouwen geven en onzekerheid aanpakken.	<u>Overeenkomsten:</u> In gesprek met haar gaan. Haar op haar zelfvertrouwen helpen. Plezier laten behouden en samen een plan maken. Haar in haar waarde laten. Achterhalen waar het hem in zit. In andere context kijken of ze nog zo is of doet.

Ontwikkelingsfase

Kinderen die in de onderbouw zitten, leven nog erg in hun eigen wereld. Alles draait om 'ik'. We spreken ook wel van cognitief egocentrisme. Het denken van het kind is op zichzelf gericht, vanuit zijn eigen gezichtspunt. Het verplaatsen in een ander is moeilijk. De overgang naar die volgende fase vindt vaak plaats rond het zesde, zevende jaar (Kohnstamm, 2009).

Ook de experts in dit onderzoek, geven aan dat kinderen uit de onderbouw erg op zichzelf gericht zijn. Hun ontwikkeling is gebaat bij meer en extra oefenen, waarbij herhalen van hetzelfde en daarbinnen variëren een goed recept lijkt te zijn. Dat geldt zeker volgens hen, voor kinderen met een bewegingsachterstand, zoals in het filmpje vertoond. In de methode Bewegen Samen Regelen, staat herhaling van het bewegende kind ook centraal. Ook de Heinose scholen werken met deze methode. In het artikel "Samen leren bewegen" (2007) spreekt M. de Groot over het volgende: " Voor jonge kinderen is het belangrijk dat activiteiten worden herhaald".

Algemeen viel het op dat de fysiotherapeuten deze kinderen graag testen met het Movement ABC, om de ontwikkelingsachterstand vast te stellen. Naar aanleiding van de interviews blijkt dat voor een vergelijkbaar advies, de vakleerkrachten en PMT-ers zo'n test niet nodig hebben. SUPER gym zou volgens hen goed passen bij het gegeven advies.

Uit het onderzoek blijkt ook dat we voor de kinderen uit de bovenbouw de activiteiten complexer kunnen maken. Dit past bij de motorische ontwikkeling. Daarnaast wordt gezegd dat de sociale ontwikkeling in deze fase heel belangrijk is. Kinderen in de bovenbouw zijn meer gericht op anderen.

Het 'wij' gevoel komt meestal in deze fase. (Kohnstamm, 2002). We bereiden kinderen voor op het voortgezet onderwijs. Daarnaast is het ook van belang dat kinderen samen bewegen (Dooijeweerd en van Doodewaard, 2001).

De zelfwaardering hangt samen met hoe een kind zich voelt of wordt geaccepteerd

Ook is het ontwikkelen van het zelfvertrouwen belangrijk, vooral in de bovenbouw. Dit heeft vaak te maken met de positie van de groep. Het zelfvertrouwen van kinderen kan daardoor worden beïnvloed: sommige kinderen worden er zekerder van, maar anderen juist onzekerder. Ze worden zich bewust van zichzelf en de positie binnen de groep. Kohnstamm (2002) beschrijft hierover ook, dat het soms gaat om het beeld wat kinderen zelf hebben en of dit reëel is of niet. Daarom is het belangrijk dat kinderen zich bewust worden van wat de werkelijkheid is. Binnen het onderzoek blijkt dat vooral de PMT experts de zelfwaardering en acceptatie centraal zetten. Daartoe zouden zij graag met de kinderen in gesprek gaan. Achterhalen waarom een kind zich zo voelt, en bijdragen aan een positief zelfbeeld.

Plezier in bewegen houden en je hebt de helft al gewonnen

Kinderfysiotherapeuten geven aan dat extra altijd beter is. Op basis van de videobeelden geven de zij aan, dat ze graag meer 1 op 1 met die kinderen zouden willen oefenen. Toch zien ze ook in, dat het oefenen in kleine groepjes een positief effect heeft. Kinderen bewegen in een veilige setting en hebben veel plezier. Zij gebruiken zelf soms ook cognitieve denkstrategieën (wat gaat er mis). Het coöperatieve leren (samenwerkend leren) is wel iets dat prettig werkt. Samen met een kind, werken aan de hulpvraag.

Vakleerkrachten vinden dat in kleine groepjes bewegen, meer aandacht en de juiste individuele leerhulp of aanpassingen voor ieder kind belangrijk is. Zij zien MRT als kans, om kinderen extra te laten bewegen en oefenen. Pre-teaching biedt volgens hen de meeste voordelen en werkt het beste. Ook zij willen kinderen zelfvertrouwen geven en succes laten ervaren. In de bovenbouw is volgens hen de drempel om mee te doen hoger, waarbij je kinderen beter moet uitleggen waarom deelnemen hen zou kunnen helpen. Centrale motto is: "Plezier hebben in bewegen, dan help je ze een heel leven lang vooruit!".

Voor de PMT experts staat ook hier de zelfwaardering centraal, en plezier in bewegen kan daar positief aan bijdragen. Elke vaardigheid die een kind extra kan oefenen, waarvan een kind beter of gelukkiger wordt is daarvoor geschikt. "Als je je fijner voelt, ga je meer durven. Als je voelt dat het makkelijker kan, word je weer tevredener en blijer met jezelf." Dit geldt voor iedereen en heeft een positief effect op het zelfbeeld. Omdat de kinderen meer aandacht krijgen en er meer rust is in een kleine groep, kunnen kinderen vaak goed leren. Wel moet er gekeken worden naar de mogelijkheden van een kind. "Niet iedereen hoeft gelukkig te worden in of door sporten. Als je maar een beetje gezond bent, dan mag je je ook in de muziek uitleven". Ook wordt gezegd dat MRT is minder prestatie gericht is. De focus ligt op de zwakke beweging en ze doen in een andere sfeer positieve ervaringen op.

Vervolg..

Uit mijn onderzoek blijkt dat de leerbehoefte in de onderbouw en bovenbouw verschillend is. Voor de ontwikkeling van SUPER gym kan ik hiermee verder. De setting waarin kinderen deelnemen lijkt een gunstig leerklimaat voor hen. Er wordt voor de bovenbouw een "MRT portfolio" gemaakt. Bij de intake zal samen met de leerling worden besproken, wat ze willen leren, hoe ze willen leren en wat er voor nodig is. Dat gaan we doen door een kort interview aan het begin en einde van het blok. Dit wordt samen met de vorderingen en bevinden bijgehouden in het portfolio. Ook wordt er goed gekeken naar de groepssamenstelling. Ze krijgen de kans hun eigen mogelijkheden te accepteren en te benutten.

In de onderbouw gaat SUPER gym zich nog meer richten op de herhaling van de beweging, tijd om het zelf te proberen (rijping) en de ruimte om de eigen mogelijkheden te ontdekken. De fundamentele vaardigheden zich eigen te maken. Dit past beter bij de leerbehoefte van de onderbouw leerling. Zij willen altijd wel bewegen en spelen!

Het onderzoek heeft mij veel gebracht. Mijn kennis is verbreed, ik heb een mooi netwerk om mij heen en voel me competentere als MRT docente. Ik ben nu nog beter in staat om aan de leerbehoeftes te kunnen voldoen.

Ingrid Bijker-Anemaat werkt voor Sportbedrijf Raalte als combinatiefunctionaris op de drie basisscholen in Heino. Email: ingrid.anemaat@sportbedrijfraalte.nl

Literatuur:

De Groot, M (2007). *De wereld van het jonge kind*. Samen leren bewegen (p. 333-335)

Dooijeweerd en Van Doodewaard (2001). Club Extra/ Sterke verhalen, *Over kinderen met een bewegingsachterstand*. (p.33-36) Bunnik: Nederlandse Bond voor Aangepast Sporten (NEBAS)/ 't Web - Werkgroep voor bewegingsonderwijs -therapie & -recreatie

Kohnstamm, R (2009). Kleine ontwikkelingspsychologie. *Het jonge kind. Deel 1*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum

Kohnstamm, R (2002) Kleine ontwikkelingspsychologie. *De schoolleeftijd. Deel 2*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum

Harinck, F (2010). *Basisprincipes praktijkonderzoek*, Hoofdstuk 5.4 (p. 94-100)

Harinck, F (2010). *Basisprincipes praktijkonderzoek*, Hoofdstuk 8 (p. 151-164)